

DR. HÁGER TAMÁS*

A büntetőtörvény időbeli hatályára vonatkozó rendelkezések mint alapvető alkotmányos, garanciális szabályok

„Quotiens idem sermo duas sententias exprimit, ea potissimum excipiatur, quae rei gerendae aptior est.”
(Kétes értelmű kifejezés esetén azon jelentést kell választani, amelyik az adott ügy lebonyolításához jobban illik.)¹

1. Alapvetés

A többéves kodifikációt követően a 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 2013. július 1-jei hatályba lépése igen fontos állomása a magyar büntetőjog fejlődésének. Az új törvény nem vitásan számos jogalkalmazási kérdést vet fel a büntetőeljárásban, különösen a büntetőperben. A jogalkalmazó, de a laikus számára is kétségtelen, hogy az új törvény hatályba lépése mindig számos jogalkalmazási problémát okoz.² A törvény a klasszikus általános részi rendelkezéseket, a hosszabb jogfejlődés során részletesen kimunkált jogintézményeket megtartotta. Egyes büntethetőségi akadályoknál, a szankciórendszerben és a különös részi törvényi tényállásoknál azonban jelentős változások figyelhetők meg, melyek indoka, hogy a törvény megfelelőbben tudjon reagálni a társadalmi fejlődés előidézte új körülményekre. Megítélésem szerint a bírói gyakorlatban még várhatóan hosszabb ideig az egyik legaktuálisabb, jogértelmezést feltétlen, de akár jogszabály módosítást is igé-

* bíró (Debreceni Ítéltábla), óraadó (DE ÁJK Büntető Eljárásjogi Tanszék).

¹ IULIANUS D. 50,17,16. L. NÓTÁRI Tamás, *Jogi regulák és szentenciák latinul és magyarul*, Lectum Kiadó, Szeged, 2013,149.

² CSOMÓS Tamás, *Az új Btk. időbeli hatályra vonatkozó rendelkezései a gyakorló jogász szemével*, Magyar Jog, 2014/1, 32.

2. A büntetőtörvény hatálya

A jogszabály, így a büntető törvény tekintetében is meg kell különböztetnünk a norma érvényességét és hatályát. Ha a jogalkotásra feljogosított szerv, a törvény esetében az Országgyűlés a maga akaratát a jogalkotási törvényben foglaltak szerint kifejezésre juttatta, azt az előírt módon kihirdették, a közzétett jogszabály érvényes, mely alapvetően alkotmányjogi kérdés.⁴ Hatályos pedig az a jogszabály, mely alkalmazható. Földvári nyomán megállapíthatjuk, hogy minden hatályos jogszabály érvényes, azonban nem minden érvényes jogszabály hatályos.⁵ Gondolhatunk itt például az 1998. évi XIX. törvényre (Be.) melyet érvényesen elfogadtak 1998-ban, azonban érvényessége mellett, módosított formában csak 2003-ban lépett hatályba, de a jogalkotó a Btk. elfogadása után is majd egy év felkészülési időt hagyott az érvényes jogszabály hatályba léptetéséig.⁶ A Btk. hatálya kapcsán a fő kérdés, hogy mikor és hol elkövetett bűncselekményekre alkalmazható a büntetőtörvény. A hatálynak három fő formája van, különbséget teszünk büntető jogszabály időbeli, területi és személyi hatálya között.

³ ELEK Balázs – HÁGER Tamás, *A perbíró dilemmája az alkalmazandó büntető-törvényről*, Ügyvédek Lapja, 2014/3, 2.

⁴ A modern kor egyik legfőbb jogforrása a törvény. A törvényhozás az állami főhatalom által elsődlegesen és kifejezetten eszközölt jogszabályalkotás. L. ANGAL Pál, *A jogbölcsészet alaptételei*, V. Kiadás, Dunántúl R.-T. Egyetemi Nyomdája, Pécs, 1926, 73–75. Az Alaptörvény Állam Részének I. cikke (2) bekezdés a) pontja szerint az Országgyűlés alkotja a törvényeket. A jogszabályalkotás részletszabályait a 2010. évi CXXX. (Jat) tv. határozza meg.

⁵ FÖLDVÁRI József, *Magyar büntetőjog általános rész*, Osiris Kiadó, Budapest, 2006, 64.

⁶ A Btk. kihirdetése 2012. július 13-án történt meg. – H. T.

nyelhető kérdés a törvény időbeli hatálya, azaz annak eldöntése, hogy az új törvény hatályba lépése előtt elkövetett és a Btk. hatályba lépése után elbírált bűncselekményeknél a bíróság melyik jogszabályt, főszabályként az elkövetéskor hatályos normát, vagy az új büntetőtörvényt alkalmazza.³ A tanulmány nem térhet ki a Btk. valamennyi általános és különös részi normájának összevetésére, ezért elsősorban az elméleti, dogmatikai és a bírói gyakorlatban hangsúlyosan felmerülő kérdésekre helyezi a hangsúlyt.

3. Az időbeli hatály

A büntetőtörvény időbeli hatálya arra vonatkozik, hogy mikortól kezdve és meddig alkalmazható a büntető jogszabály. A Btk. 2. §-ának általános előírása szerint a bűncselekmény elkövetésekor hatályos büntetőtörvényt kell alkalmazni, ez alól kivétel az elbíráláskori enyhébb büntetőtörvény visszaható ereje.⁷ A nullum crimen sine lege elvéből következik, hogy az új bűncselekmény⁸ megállapító, vagy az elbírálást szigorító büntetőtörvénynek visszaható ereje nem lehet. Az idézett elv lényege, hogy csak olyan cselekmény képezhet bűncselekményt, amelyet a törvény már az elkövetése előtt azzá nyilvánított és nem alkalmazható súlyosabb büntetés annál, mint amit a törvény az elkövetés előtt kilátásba helyezett.⁹ Mindezt megköveteli a visszaható hatály tilalmát magában foglaló jogbiztonság, az előreláthatóság és a kiszámíthatóság, ami a jogállamiságból következik.¹⁰ A szabályozás lényegében a legalitás¹¹ részét képező nullum crimen et nulla poena sine lege elvén alapul.¹² Az alapvető elvet már hosszú ideje alkalmazzák a büntetőködexek. Első egységes büntető törvényünk az 1878. évi IV. törvény (Csemegi-kódex) az I. fejezetben a bevezető intézkedésekben fogalmazta meg a részletezett elvet, valamint az enyhébb elbírálást lehetővé tevő kivételt is.¹³ Edvi Illés Károly törvénymagyarázata szerint a bűnösség megállapítására csak a törvényben meghatározott büntett vagy vétség elkövetésekor kerülhet sor és senkit sem szabad más büntetéssel bün-

⁷ NAGY Ferenc, *A magyar büntetőjog általános része*, Korona Kiadó, Budapest, 2001, 92.

⁸ Erre kiváló példa a terrorizmus finanszírozása, amely a terrorcselekmény részeként ugyan szerepelt már a korábbi Btk.-ban is 2003. március 1-je óta, de a 2012. évi C. törvény önálló tényállásban, kibővített tartalommal szabályozza. Lásd ezzel kapcsolatban GÁL István László: *A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása* (In: KORINEK László, KÓHALMI László, HERKE Csongor (szerk.): *Emlékkönyv Irk Albert egyetemi tanár születésének 120. évfordulójára*. 260 p. Pécs: Pécsi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, 2004. pp. 37–42.), GÁL István László: *A XXI. század új bűncselekmény-típusa: a terrorizmus finanszírozása*, *Rendészeti Szemle* 57:(6) pp. 61–90. (2009), GÁL István László: *A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása az új magyar büntetőjogban*, *Belügyi Szemle* 61:(6) pp. 26–56. (2013), valamint GÁL István László: *A pénzmosással és a terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos jogszabályok magyarázata*, Budapest: HVG-ORAC Kiadó, 2012. 518 p.

⁹ NAGY Ferenc – TOKAJI Géza, *A magyar büntetőjog általános része*, JATE, Szeged, 1993, 13–14.

¹⁰ 11/1992. (III. 5.) AB határozat.

¹¹ Nagy Ferenc szerint a törvényesség elve a jogállamiság formai követelményének, a jogbiztonságnak a megtestesülése (legalite), melynek fő eleme a nullum crimen/nulla poena sine lege elve. Lásd NAGY Ferenc, *Speciális büntetőjogi alapelvek*, In: BELOVICs ERVİN – GELLÉR Balázs – NAGY Ferenc – TÓTH Mihály, *Büntetőjog I. a 2012. C. törvény alapján* (lektor: BUSCH Béla), HVG-ORAC Kiadó, Budapest, 2012, 65.

¹² KARSAI Krisztina, *A magyar büntető joghatóság*, In: *Kommentár a Büntető Törvénykönyvről* (KARSAI Krisztina szerk.), Complex Kiadó, Budapest, 2013, 32. Lásd még CSOMÓs i. m. 32.

¹³ Az 1878. évi IV. törvény 1. § szerint büntettet vagy vétséget csak azon cselekmény képez, melyet a törvény annak nyilvánít. A büntett vagy vétség miatt senki sem büntethető más büntetéssel, mint a melyet arra az elkövetése előtt, a törvény megállapított. A 2. § értelmében ha a cselekmény elkövetésétől, az ítélethezágig terjedő időben, egymást különböző törvények, gyakorlat vagy szabályok léptek hatályba, ezek közül a legenyhébb intézkedés alkalmazható.

tenni, mint azzal, mely az általa elkövetett bűntettre, vagy vétségre, annak elkövetése előtt a törvény megállapított.¹⁴ Irk Albert is rámutatott, miszerint az enyhébb törvénynek visszaható ereje van. Az enyhébb törvény megválasztása „az összes anyagi és alaki jogi következmények lemerésével történhetik meg.”¹⁵

Az alkotmányos, garanciális elvet alapvető nemzetközi és európai jogi normák is megfogalmazzák. Az Egyesült Nemzetek Szervezete által 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmányának¹⁶ 15. cikke szerint rögzíti többek között rögzíti a nullum crimen/nulla poena elvet és az enyhébb büntető törvény visszaható hatályát.

Mindezt meghatározza az Egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről (Egyezmény)¹⁷ 7. cikke is. A cikk 1. pontja szerint ugyanis senkit sem szabad elítélni olyan cselekményért, vagy mulasztásért, amely az elkövetése idején a hazai vagy a nemzetközi jog alapján nem volt bűncselekmény. Ugyancsak nem lehet a bűncselekmény elkövetése idején alkalmazható büntetésnél súlyosabb büntetést kiszabni. Ugyanakkor a cikk 2. pontja kimondja, hogy nincs akadálya olyan személy bíróság elé állításának és megbüntetésének, aki olyan cselekményt követ el, amely az elkövetése idején a civilizált nemzetek által elismert jogelvek szerint bűncselekmény volt.

Alaptörvényünk XXVIII. cikkének (4) bekezdése is deklarálja, hogy senki sem nyilvánítható bűnösnek és sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar – vagy nemzetközi szerződés, illetve Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.

A nullum crimen elve a már utaltak szerint hosszabb ideje érvényesül, kivételként említhető a II. világháború után a náci vezetők felelősségre vonása, mely során a nürnbergi perben olyan, egyébként számos köztörvényes bűncselekmény elemeit hordozó, de korábban nem szabályozott emberiség elleni és háborús bűncselekmények miatt ítétek több politikai, illetve katonai vezetőt halálra és hosszú tartamú szabadságvesztésre 1946 októberében.¹⁸ A történelem során sokan vitatták a Nemzetközi Katonai Törvényszék joghatóságát és főként az eljárás jogalapját, figyelemmel arra is, hogy a vádlottak bár becstelen és embertelen normák alapján, de nagyrészt Németország érvényes és hatályos törvényei szerint jártak el.

A Btk. 2. § (1) bekezdésének általános szabálya alól kivételt jelent, részben a vádlottnak nyújtott kedvez-

¹⁴ EDVI Illés Károly, *A magyar büntetőtörvénykönyv magyarázata*, Harmadik, teljesen átdolgozott kiadás, Első kötet, Révai Testvérek Irodalmi Intézet R.-T. Kiadása, Budapest, 1909, 37–38.

¹⁵ Irk Albert, *A magyar anyagi büntetőjog*, Dunántúl Egyetemi Nyomdája, Pécs, 1928, 56–58.

¹⁶ Az Egyezségokmány az 1976. évi 8. tvr. által lett a hazai jog része 1976. április 22. napjával.

¹⁷ Az Egyezményt az 1993. évi XXXI. törvény hirdette ki.

¹⁸ <http://law2.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/nuremberg/alstotter.htm#Commentary> (letöltés: 2015. február 5.). Lásd még POLTORAK, Arkagyij I., *Nürnbergi Epilógus*, Magvető Kiadó, Budapest, 1967, 582–589.

mény (favor defensionis) elvéből is levezethető azon eset, amikor a vizsgált bűncselekmény az elbíráláskor hatályos törvény szerint nem büntetendő, vagy enyhébben bírálendő el [Btk. 2. § (2) bekezdés]. Ekkor, az enyhébb elbírálás lehetősége folytán az elbíráláskor hatályos, új büntetőtörvény alkalmazásának van helye.¹⁹ A törvényhely megfogalmazása konkrét és egzakta. Első látszatra jelentősebb dogmatikai vagy jogalkalmazási problémát nem vet fel. Az eljárási helyzet azonban nem vitásan más, mert a törvény egy alapmodellt szabályoz, a gyakorlatban azonban számtalan olyan perjogi szituáció alakulhat ki, mely árnyaltabbá és bonyolulttá teszi az igen lényeges anyagi jogi kérdést. Amint a híres amerikai bírósági és jogi realista, Jerome Frank kifejtette, számolnunk kell azzal, hogy a jogalkotó az élet minden egyes részterületét mozaikszerűen, teljesen hű modellt állítva nem szabályozhatja.²⁰ Mindez a kontinentális, vegyes jellegű jogrendszerünkben²¹ értelemszerűen nem vezethet bírósági jogalkotáshoz, de nyilvánvalóan szükségessé tesz olyan mélységű bírósági jogértelmezést, mely választ ad a törvény által részletekbe menően nem szabályozott kérdésekre.

Az általános normához képest kivétel továbbá, hogy a törvény előírja, miszerint az új büntetőtörvényt vizsgálható hatállyal kell alkalmazni a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai alapján büntetendő cselekmény elbírálásakor, ha az az elkövetés idején a magyar büntetőtörvény szerint nem volt büntetendő [Btk. 2. § (3) bekezdés]. Miként Busch Béla helytállóan rámutat, e szabály európai uniós standard és európai jogi kötelezettségeink része, mely az Egyezményben is megjelenik.²²

A főszabálytól eltérésre említhető e részben a Legfelsőbb Bíróságnak az időbeli hatállyal kapcsolatos jogegységi határozatában foglalt anyagi és egyben eljárási jogi helyzet, mely szerint, ha a Btk. Különös Részeinek valamely rendelkezése ún. keretdiszpozíció, és az annak keretét kitöltő jogszabályi rendelkezésekben a bűncselekmény elkövetése után olyan mértékű változás következik be, amely a kötelezettség megszűnésével vagy a tilalom feloldásával az addigi büntetőjogi védelmet megszüntette, e változás – a meghatá-

rozott időre szóló jogszabályok kivételével – a Btk. 2. § második mondatára figyelemmel az elbíráláskor hatályban lévő büntetőjogi szabályozás visszaható hatályú alkalmazását alapozza meg.²³

Megjegyzendő, hogy a bűncselekmények elbírálására alapvetően a bíróság jogosult. Egyes esetekben azonban a törvény az ügyészhez is telepít elbírálási lehetőséget, gondolhatunk itt a megrovás alkalmazására vagy a vádemelés elhalasztására, mely eljárás során az ügyésznek is figyelemmel kell lennie az időbeli hatály szabályaira, megállapítható ezért, hogy a büntetőeljárásban elbírálásra kompetens valamennyi hatóságot köti a Btk. 2. §-a.²⁴

4. A bűncselekmények elkövetési idejéről

A Btk. 2. § alkalmazásakor fel kell tennünk a kérdést, hogy mikor tekinthetők elkövetettnek az olyan bűncselekmények, amelyek elkövetési magatartás részei nem egy alkalommal, hanem időben elhúzódva valósulnak meg. A jogirodalom e tekintetben alapvetően három fő elméletet fogalmazott meg.²⁵

A magatartáselmélet szerint az elkövetési időt az az időpont jelenti, amikor az elkövetési magatartásnak az utolsó mozzanatát kifejtik, mulasztásos bűncselekménynél pedig amikor a kötelezettnek cselekednie kellett volna.

Az eredményelméletben az elkövetési idő a törvényi tényállásban meghatározott eredmény bekövetkezésének időpontja.

A cselekményegység elmélete szerint a bűncselekmény azon a helyen és időben van befejezve, ahol és amikor a törvényes fogalmához tartozó bármely eleme megvalósult. Büntetőjogunkban mindhárom elmélet megjelenik.

Az eredmény-bűncselekményeknél az elévülési idő múlásának kezdőnapja az eredményelméleten alapszik. Több ország területén elkövetett bűncselekményeknél a területi hatály a cselekményegység elméletét követi. Nagy szerint az időbeli hatály tekintetében azonban a magatartáselmélet a leghelyesebb, mert az elkövető csakis ekkor képes felmérni a büntetőjog következményeit.²⁶ Álláspontját osztom. E körben utalni lehet arra, hogy egyes eredmény-bűncselekményeknél akár hosszabb időtartamra is elválhat az elkövetési magatartás kifejtése és az eredmény bekövetkezése. Példaként hozható fel a Btk. 160. §-ában szabályozott nyitott törvényi tényállású eredmény-bűncselekmény, az emberölés, ahol akár hónapok is eltelhetnek, míg az elkövetési magatartással okozati összefüggésben,

¹⁹ A követt bírósági gyakorlat szerint az elbírálás időpontja alatt az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésének időpontját kell tekinteni (BH 2014.35.)

²⁰ FRANK, Jerome, *Law and the modern mind*, Anchor Books Doubleday & Company, Inc. Garden City, New York, 1963, 3–23, lásd még ELEK – HÁGER: *i. m.* 2–3.

²¹ „A büntetőeljárás vegyes rendszere a vádelvű és a nyomozóelvély eljárás elemeit egyesíti.” Célja az volt, hogy átvegye a nyomozórendszer és a vádrendszer helyes elemeit és azokat a jogállamiság elveit szem előtt tartva korszerűen foglalja össze. Ennek érdekében létrehozta a funkciómegosztást, elválasztva a vád, a védelem és az ítélezés feladatát, meghatározva, hogy büntetőeljárás csak vád alapján indulhat, a terhelt ügyfél és megilleti a védelem joga. A pert előkészítő szakasz, vizsgálat előzi meg, melyben nem érvényesül a nyilvánosság. A hivatalból való eljárás elve megmarad, a bírósági főszabályként a felek indítványa nélkül is kötelese mindent megtenni az igazság feltárása érdekében. Lásd KIRÁLY Tibor, *Büntető eljárásjog*, Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 30–32.

²² BUSCH Béla, *Meghiúsult remények az új Btk. kapcsán – az időbeli hatály és a bűncselekmény fogalma*, <http://ujbtk.hu/dr-busch-bela-meghiusult-remenyek-az-uj-btk-kapcsan-az-idobeli-hataly-es-a-buncselekmény-fogalma/> (letöltés: 2015. február 6.)

²³ Lásd az 1999. február 15-én meghozott 1/1999. Büntető Jogegységi Határozat.

²⁴ POLT Péter, *A magyar büntető joghatóság*, In: *Új Btk. kommentár 1. kötet* (POLT Péter főszerk.), Nemzeti Közzolgálati és Tankönyvkiadó, Budapest, 2013, 33.

²⁵ NAGY – TÓKAI: *i. m.* 14.

²⁶ NAGY: [2001] *i. m.* 92–93.

tehát tényállásszerűen az eredmény beáll. Az időbeli hatály alkalmazásánál a jogállamiság elvének, valamint a legalitásnak, összhangban a nullum crimen és nulla poena elvével, nyilvánvaló, hogy a magatartásmélet felel meg leginkább.

Az elkövetési idő kapcsán kell utalni rá, hogyha a természetes vagy törvényi egységként jelentkező bűncselekmény bármely részcselekményének az elkövetése a terheltre nézve akár hátrányosabb, akár az előnyösebb törvényi rendelkezés hatályba lépése utáni időszakra esik, az újabb büntetőtörvény alkalmazásának van helye.²⁷

Folytatólagos egység alapján elbírált bűncselekményeknél a legutolsó részcselekmény elkövetése idején hatályban lévő büntetőtörvény jelenti az elkövetéskor hatályos jogot.²⁸

5. Melyik törvény biztosít kedvezőbb elbírálást?

A Btk. hatályba lépése után elkövetett bűncselekményeknél az alkalmazandó büntetőtörvény tekintetében érdemi jogértelmezési kérdés nem merül fel, mert a régi, a cselekmény véghezvitelekor már nem hatályos törvény alkalmazásának nyilvánvalóan nincs helye.²⁹ Azon bűncselekményeknél, melyeket 2013. július 1-je, azaz a Btk. hatályba lépése előtt az 1978. évi IV. törvény hatálya idején követték el, azonban gondos bírói vizsgálódás és értékelő, elemző tevékenység szükséges ahhoz, hogy a bíróság helyesen döntsön az alkalmazandó büntetőtörvényről.

Várhatóan még évekig várnak elsőfokú, másodfokú, avagy harmadfokú jogerős elbírálásra olyan ügyek, ahol az elkövetési idő a Btk. hatályba lépése előtti időpontra, vagy időszakra esik. Ismerve főként a bonyolultabb ügyek nyomozási határidejét, valamint különösen az elsőfokú bírósági pertartamot, ezzel reálisan számolnunk kell. Nagy a jogerős ítéletet hozó bíróság felelőssége, mert a Kúria több eseti döntésében kifejtette, hogy az időbeli hatály vizsgálatának kérdése nem tartozik a felülvizsgálati okok közé, ezért az időbeli hatály téves alkalmazására hivatkozó felülvizsgálati indítványok eredményre rendszerint nem vezethetnek.³⁰ Kiemelendő azonban, hogyha a büntetőtörvény téves alkalmazása kihatott a bűnösség megállapítására, törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte, akkor alappal támadható a jogerős ítélet felülvizsgálati indítvánnyal.³¹

Nagyon fontos kérdés megválaszolása vár a bíróra, miszerint melyik büntetőtörvény eredményezhet enyhébb elbírálást. A jogkérdést bonyolítja, hogy a Btk.

több részében, így például a pénzbüntetés napi alsó összegének csökkentése, a feltételes szabadságra bocsáthatóságra vonatkozó előírások módosulása, illetve a jogos védelem szabályainak változása által enyhébb, mint az 1978. évi IV. törvény számos más rendelkezés azonban szigorította a büntetőjogi felelősségre vonatkozó szabályokat.

Véleményem szerint a kérdésre a törvény időbeli hatályára vonatkozó normája nem ad teljesen pontos választ, ezért hangsúlyos a felsőbb bíróságok, különösen a Kúria jogértelmező tevékenysége. A Legfelsőbb Bíróság már évekkel ezelőtt rámutatott arra, hogy a bíróságnak minden esetben vizsgálnia kell jogszabályváltozáskor, hogy az új törvény nem eredményezhet-e enyhébb elbírálást.³² Ugyanakkor a két törvény tartalmi azonosságakor a gyakorlat ilyen vizsgálatot nem követelt meg,³³ de úgy gondolom, hogy itt is megjelenik egy bírói vizsgálat, annak kontrollja, hogy valóban nem történt-e változás a büntetőtörvényben. A Btk. hatályba lépése előtt ugyanis igen nagyszámban módosították a különböző novellák a büntetőtörvényt, mely részben indoka volt egy teljesen új, a társadalmi fejlődésnek megfelelő modern kódex megalkotásának. A Btk. hatályba lépése egyértelműen olyan új helyzetet teremtett, mely minden konkrét ügyben elengedhetetlenné teszi annak vizsgálatát, hogy a bíróság az elkövetéskor, vagy az elbíráláskor hatályos büntetőtörvényt alkalmazza.

A már évek óta alapvetően követett ítélkezés szerint bűnhalmazatban álló bűncselekmények esetén a Btk. időbeli hatályának alkalmazása során elsődlegesen azt kell áttekinteni, hogy valamennyi vád tárgyává tett cselekmény az új büntetőtörvényi rendelkezés szerint is bűncselekmény-e. Amennyiben van olyan cselekmény, amely már nem az, akkor ennek jogkövetkezményét le kell vonni, és csak a többi bűncselekmény vonatkozásában vizsgálandó, hogy azokra összességében nézve az új rendelkezések enyhébb elbírálást tesznek-e lehetővé.³⁴ A felsőbb bírósági jogértelmezésben egy kétmozzanátú elemző folyamat jelenik meg, mely elméleti szempontból kombinatív törvényalkalmazási elemeket hordoz és nem áll összhangban azon elvvel, hogy nem lehet az egyik szempontból az egyik törvényt, más tekintetben pedig a másik törvényt alkalmazni, hanem összehatásukban kell egybevetni és kiválasztani az enyhébbet.³⁵ Jávorszki Tamás az időbeli hatályról készített tanulmányában ezen elv áttörését látja a bírói gyakorlat által alkalmazott kétlépcsős vizsgálatban.³⁶ Kétségtelen, hogy a Földvári nyomán idézett elv módosul a gyakorlatban, mindez azonban a vádlott javára történik. Akként látom, hogy a Legfelsőbb Bíróság által kialakított és a Kúria által is köve-

³² BH 2005.377., BH 1995.380., BH 1995.72.

³³ Legf. Bír. Bfv.II.651/2008/7.

³⁴ BH 2013.232, Kúria Bhar.II.1513/2012/9.

³⁵ FÖLDVÁRI József, *Büntetőjog Általános Rész, 4., Átdolgozott kiadás*, Osiris Kiadó, 2000, 66.

³⁶ JÁVORSZKI Tamás, *Az időbeli hatály értelmezése az új Btk. általános Részének egyes rendelkezései kapcsán*, Jogelméleti Szemle, 2013/2, 2, <http://jesz.ajk.elte.hu/javorszky54.pdf> (letöltés: 2015. február 6.).

²⁷ BH 1996.179. Lásd még Fővárosi Ítéletábrla 1/2013. (VI. 24.) BK vélemény II/D. pont.

²⁸ KARSAI: i. m. 33.

²⁹ ELEK – HÁGER: i. m. 2–4.

³⁰ Kúria Bfv.I.534/2014/5., Bfv.I.438/2014/5., Bfv.III.96/2014/5.

³¹ BH 2014.293.II.

tett gyakorlat helyes és összhangban áll a legalitás elvével, de érvényre juttatja a favor defensionis elvét is. Egyes bűncselekményeknek az új törvényben történő dekriminalizációja mellett ugyanis számos olyan rendelkezés lehet, mely terheesebb a vádlottra, mint a főszabályként alkalmazandó, elkövetéskor hatályos törvény. Helyesnek tartom ezért két szakaszra való vizsgálatot.

Ki kell emelni, hogy kizárólag a bűnösséget megállapító ítéletben a büntetőtörvény időbeli hatályára vonatkozó rendelkezés egy vádlott tekintetében nem vezethet az elkövetéskor hatályos és az elbíráláskori büntetőtörvény kombinatív alkalmazásához.³⁷ Több vádlottnál ugyanakkor törvényes eljárási lehetőség van arra, hogy egyes terheltekre nézve a bíróság az elkövetéskor, másokra pedig, kedvezőbb elbírálás lehetősége folytán az elbíráláskor hatályos törvényt alkalmazza.³⁸ A kombinatív törvényalkalmazást ugyanis a törvényen alapuló ítélezési gyakorlat csak egy vádlottra nézve zárja ki.

A Kúria iránymutatásának megfelelően, figyelembe véve a dogmatikai szempontokat és a büntetőtörvény rendszertani, grammatikai értelmezését is, egy „lépcsőzetes” gondolati, jogalkalmazói folyamat során juthat el a bíró ahhoz, hogy megalapozottan döntsön az alkalmazandó anyagi jogszabályról. Lényeges, hogy a bíróságnak a határozatában nem csak azt kell rögzítenie, hogy az elkövetéskor hatályos vagy az elbíráláskori büntető törvénykönyv rendelkezéseit alkalmazza, hanem arról is számot kell adnia, milyen indokokra tekintettel alkalmazta az elbíráláskor hatályban lévő törvény rendelkezéseit.³⁹ A bíróságot tehát e döntés tekintetében is indokolási kötelezettség terheli, melynek elmulasztása nem vitásan eljárási szabálysértés, azonban jogorvoslati eljárásban kasszációt nem eredményezhet, mert az indoklás e részben a fellebbezési bíróság által pótolható.

A helyes döntéshez szükséges ítélezési folyamatban úgy gondolom jelentős szerep jut a bírói meggyőződésnek és az azt meghatározó logikai és pszichológiai alapú folyamatoknak is. Moór Gyula utal rá, hogy a jogi logika egyik nézete, az ún. szillogizmus elmélet a bírói működésben nem lát egyebet, mint logikai tevékenységet, szubszumpciót, szillogizmusalkotást. Ezzel ellentétben a szabadjogi mozgalom felfogása, mely szerint a bíró nem pusztán logikai funkciót végez, hanem feladata elsősorban az, hogy a konkrét ügy számára, annak összes körülményeit figyelembe véve, a társadalmi érdekre, a célszerűsége és az erkölcsi felfogásra tekintettel a helyes döntést elérje. Moór a szabadjogi elmélettel szemben kifejti, hogy a jogalkalmazás elsősorban szubszumpciót és szillogizmusalkotást jelent, a bírói ítélet pedig mindig egy logikai következtetés formájában jelenik meg.⁴⁰ Moór érvelését

alapvetően osztom, az ítélethozatalhoz vezető folyamatban valóban a logika, a szillogizmus a meghatározó, de nyilvánvalóan a bíró nem függetlenítheti magát, különösen a joghátrány megválasztásakor a társadalmi elvárásoktól sem, hiszen azok a büntetés céljaiban is megjelennek az egyéni és általános megelőzés által.⁴¹

Az idézetek szerint a időbeli hatály kapcsán történő döntés szillogisztikus folyamatában az első lépés annak a megvizsgálása, hogy a vádbeli, illetve elbírálendő bűncselekmény az új törvény szerint büntetendő-e. Úgy gondolom ez különösebb jogértelmezési nehézséget nem okoz, a törvény különös részi és értelmező rendelkezéseinek tükrében a büntetendőség kérdése rendszerint egyszerű módon meghatározható. Kivételt jelenthet azonban a jogos védelmi vagy végszükségben elkövetett helyzet megállapítása, mely mélyrehatóbb jogértelmezést igényel.

Az ítélezési tapasztalatok szerint elsősorban a nagyon elleni bűncselekményeknél az értékhatároknak a terhelte nézve kedvezőbb változása (emelkedése), valamint az utóbbi évek jogalkotását érintően például a számviteli bűncselekmények törvényi tényállásának módosításai eredményeztek az új törvény szerint büntetlenséget az elkövetéskor hatályos büntetőtörvénnyel szemben. A dekriminalizáció feloldja a visszaható hatály tilalmát, erre sor kerülhet a törvényi rendelkezésnek a jogalkotó általi hatályon kívül helyezésével, avagy az Alkotmánybíróság döntése által is. Mindkét esetben a büntetőjogi tilalom feloldásáról van szó.⁴²

Amennyiben a vizsgálat e lépcsőjében a bíróság azt állapítja meg, hogy a vádbeli cselekmény már nem bűncselekmény, főszabályként – ha nem az eljárás megszüntetéséről kell határozni – felmentő ítéletet hoz.⁴³ Ha az elsőfokú eljárás idején szűnik meg a büntetlenség, értelemszerűen a felmentésről az elsőfokú bíróság rendelkezik. Ha az elsőfokú ítélet meghozatala után változik a terhelte nézve kedvezőbben a törvény, és szűnik meg a vádbeli cselekmény büntetendősége, akkor fellebbezés esetén a másodfokú bíróság vonja le a jogkövetkezményt és határoz a vádlott felmentéséről. E döntése joghatályosan megnyitja a másodfellebbezés jogát, mind a vád, mind a védelem részéről. Ez tipikusan többcselekményes ügyekben fordul elő, de nem zárható ki természetesen egy cselekménynél sem, ha az ügyész nem ért egyet a felmentés okával, vagy a védelem a felmentés jogcímét sérelmezi. Joghatályos másodfellebbezés esetén a döntés joga a harmadfokú bíróságként eljáró Kúriára vagy az ítéltáblára száll, mely felsőbb bírósági fórumok határozatai ellen fellebbezésnek már nincs helye. Hangsúlyos, hogy az ítélet jogerőre emelkedése után sem enged a törvény visszaható hatályt az enyhébb büntetőtörvénynek.⁴⁴

³⁷ BH 2010.264.II., BH 2001.254., EBH 2003.925. Lásd még Fővárosi Ítéltábla 1/2013.(VI. 24) BK vélemény.

³⁸ Debreceni Ítéltábla Bf.II.601/2014/10., Fkf.II.951/2013/6.

³⁹ Fővárosi Ítéltábla 1/2013. (VI. 24) BK vélemény rendelkező része.

⁴⁰ MOÓR Gyula: *A logikum a jogban*, In: *Logikai olvasókönyv joghallgatók számára*, BÓDIG Máttyás – SZABÓ Miklós (szerk.), Bíbor Kiadó, Miskolc, 1996, 168–189.

⁴¹ HÁGER Tamás: *A bírói meggyőződés, szubjektív elemek az ítélezésben*, Jura, 2014/2, 72–78.

⁴² KARSAI: *i. m.* 33.

⁴³ Lásd Be. 331. §, valamint 6. § a) pont.

⁴⁴ ELEK – HÁGER: *i. m.* 3.

Hiába szűnik meg tehát egy korábbi törvény szerint büntetni rendelt cselekmény büntetendősége, a korábban jogerősen elítélt terhelt javára ilyen ok miatt rendkívüli jogorvoslati eljárás nem indítható.

Ha az elbíráláskor hatályos törvény szerint is büntetendő az elbírált bűncselekmény, akkor elsődlegesen a két anyagi jogszabály törvényi tényállásából a szankciókat, a büntetési tételeket kell összevetni annak eldöntése érdekében, hogy melyik törvény biztosít kedvezőbb elbírálást a terhelt számára. E vizsgálat során nem csak a legsúlyosabb büntetések rendelkezéseit, hanem az egyéb, a szankcióban jelentkező joghátrányokat is figyelembe kell venni.⁴⁵ A szankciórendszernek már a 2010. május 1-jei jelentős változása, valamint a Btk. szerinti, az 1978. évi IV. törvényhez képest bővülő joghátrányok sok esetben nehezé teszik annak felismerését, hogy melyik törvény eredményezhet a vádlottnál enyhébb elbírálást. A követett ítélkezési gyakorlat szerint az általános és különös részi rendelkezéseket összevetve, összességében kell megítélni, hogy enyhébb-e az elbíráláskori törvény vagy sem.⁴⁶

Ha az új törvény büntetési tétele szigorúbb nem kerülhet sor az elbíráláskor hatályos törvény alkalmazására. Szigorúbbnak tekintendő a szankció, ha a szabadságvesztés generális alsó határa emelkedik, de tipikusan a felső határ emelkedése jelzi a szigorítást. Ilyen esetben a feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó kedvezőbb rendelkezések sem eredményezhetik az új törvény alkalmazását, mert a lépcsőzetes vizsgálat során a büntetési tétel nagysága, mint az elbírálás fő fogalmi eleme, megelőzi a végrehajtáshoz kapcsolódó, de későbbiekben részletezettek szerint szintén az elbíráláshoz sorolható kérdés elsőségét.

A különös részi szankciók vizsgálata, illetve esetleges azonosságának, változatlanóságának megállapítása után a bíróságnak a büntetőtörvény általános részi rendelkezéseinek összevetésével kell választ keresnie arra, hogy melyik törvény minősíthető enyhébbnek. Az általános rész számos rendelkezése változott, de különösen hangsúlyosak a büntetésekre, illetve a büntetéskiszabási elvekre, szempontokra vonatkozó szabályok.

Miként Jávorszki a már idézett tanulmányában megjegyzi, súlyosító hatást kell tulajdonítani az új törvényben (Btk. 36. §) annak, hogy a büntetési tétel alsó határa két hónapról három hónapra, a felső határ pedig tizenöt évről húsz, bünszervezetben, különös és többszörös visszaesőként elkövetésnél, illetve halmazati és összbüntetésnél huszonöt évre emelkedett. Súlyosabb az új törvény az elzárás bevezetése és pénzbüntetés helyett egyes bűncselekményeknek azzal való szankcionálása által, mint ahogy a közérdekű munka legkisebb mértékének emelése folytán. A pénzbüntetésnél a napi tétel összege jelentősen csökkent, de a

maximális mértéke nőtt.⁴⁷ Megítélésem szerint a napi összeg felső határának emelése ellenére az alsó határ nagymérvű csökkentése folytán az új törvény e tekintetben enyhébbnek tekinthető, ami ilyen szankció alkalmazása során az elbíráláskori törvény alkalmazását teszi szükségessé.

Minden érintett törvényi rendelkezésre ki nem térve megállapítható továbbá, hogy súlyosabb az új törvény annyiban is, hogy a járművezetéstől eltiltás különös méltánylást érdemlő esetet kivéve kötelező az ittas vagy bódult állapotban elkövetett járművezetés esetén [Btk. 55. § (2) bekezdés]. Szigorodtak az új törvényben a feltételes elítélésre vonatkozó szabályok is, mert a szabadságvesztés nem csak az erőszakos többszörös visszaesőnél, hanem a többszörös visszaeső elkövetőnél sem függeszthető fel próbaidőre [Btk. 86. § (1) bekezdés a) pont].

Kiemelendő, hogy a törvényi rendelkezéseket összehatásukban kell vizsgálni, az egyéniesítés azonban nem szakadhat el a lépcsőzetes vizsgálat fő szakaszától. A Btk. 2. §-ához fűződő elvek helyes alkalmazását csak az eredményezheti, ha kizárólag azon szabályoknak tulajdonít a jogalkalmazó jelentőséget, amelyek az elkövetővel szemben ténylegesen alkalmazásra kerülnek. Minden olyan esetben, amikor állást kell foglalni, hogy melyik büntető jogszabály alkalmazandó, a konkrét magatartást gondolatban mindkét jogszabály szerint el kell bírálni, és azt kell enyhébbnek tekinteni, amelynek alkalmazása enyhébb elbíráláshoz vezet. A döntéshez vezető folyamatban ekként nem lehet általánosságban elemezni az egyes törvényi rendelkezéseket, hanem azokat az egyéniesítésnek és az ügy, valamint az elkövető speciális helyzetéhez viszonyítva kell vizsgálni. Egy büntetlen előéletű elkövetőnél nyilvánvalóan nem súlyosítanak az új törvénynek a többszörös visszaesőkre vonatkozó szigorító rendelkezései, de példaként hozható fel, hogy az első büntényes, egymozzanatú egy rendbeli cselekményt elkövető vádlottnál a szabadságvesztés büntetési tételeinek szigorodása, avagy a bünszervezetben elkövetőkkel szembeni szigorító normák súlyosító hatását ellensúlyozza a pénzbüntetés napi alsó összegének jelentős csökkentése, ami az új törvény alkalmazását indokolhatja.

Az általam is helyesnek tartott bírói gyakorlat szerint a vizsgálat során figyelembe kell venni azt is, hogy a büntetési tétel középértékes kiszabására vonatkozó norma miként alakul a két törvényben.⁴⁸ Ha az elkövetéskor hatályos törvény azt nem írta elő, az új viszont már igen, akkor az elbíráláskori törvény enyhébbnek nem tekinthető, ezért főszabályként az elkövetéskor hatályos büntetőtörvény alkalmazásának van helye, függetlenül attól, hogy a terhelt terhére jelentettek-e be fellebbezést. A súlyosítási tilalom, mint büntető eljárásjogi intézmény ugyanis figyelmen kívül marad az időbeli hatály vizsgálatakor.

⁴⁵ BH 1980.43.

⁴⁶ ELEK – HÁGER: *i. m.* 4.

⁴⁷ JÁVORSZKI: *i. m.* 3.

⁴⁸ ÍH 2013. 44.

Fel kell tenni azonban mégis a kérdést, ügyészi terhes fellebbezés hiányában a középértékes büntetés-kiszabási elv bevezetésétől függetlenül nem lesz-e kedvezőbb a vádlott helyzete a feltételes szabadságra bocsáthatóság normáinak változása folytán? A törvényi rendelkezéseket összehatásukban szükséges vizsgálni és amint a Kúria nyomán Busch kifogástalanul rámutat, a cél, hogy a „vádlott a legjobban járjon”.⁴⁹ A vádlott ugyanis a középértékes büntetés-kiszabási előírásról függetlenül feltehetően jobban járna az új törvény alkalmazása mellett, mert hosszabb tartamú büntetésnél évekkel kevesebb időt kellene büntetés-végrehajtási intézetben töltenie. Az eljárási helyzet több mint elgondolkodtató, hiszen bizonyos dogmákat, elveket, döntéseket követve határoz a bíróság, de lehet, hogy a törvény szellemével szemben mégsem biztosít kedvezőbb elbírálást ilyen szituációban a vádlottnak.

A Btk. a feltételes szabadságra bocsátással kapcsolatos rendelkezései lényegesen enyhültek az 1978. évi IV. törvényhez képest. A Btk. 38. § (2) bekezdés a) pontja szerint, amennyiben az elkövető nem visszaeső, illetve ha a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége nem kizárt, annak legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének, de legkevesebb három hónapnak a kitöltését követő nap, szemben az 1978. évi IV. törvény 47. § (2) bekezdésével, mely szerint fegyház fokozatnál a büntetés négyötöd, börtön fokozatnál pedig a háromnegyed rész letöltését követően nyílt meg a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége. Az új törvény szerint a fogház, a börtön és a fegyház fokozatnál is egységesen kétharmad rész kitöltése után kerülhet sor a feltételes szabadságra bocsátásra, kivéve, ha az elkövető visszaeső. Börtön és fegyház kiszabása esetén ezért az új törvény rendelkezései kétségtelenül kedvezőbbek az elkövetőre. A Btk. hatályba lépése után kezdetben az ítélezési gyakorlat nem volt egységes abban a kérdésben, hogy a szabadságvesztés végrehajtásához kapcsolódó feltételes szabadságra bocsátás olyan, a büntetéssel összefüggő kérdés-e, mely az elbírálás körébe vonható. E körben eltérő döntések születettek, melyek felvetették a jogegységi eljárás szükségességét. A Kúria végül jogegységi határozatot nem hozott, hanem kollégiumi véleményben foglalt állást. A 4/2013. (X. 14.) BK vélemény szerint határozott tartamú szabadságvesztés esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi, törvény erejénél fogva kötelező időpontjára vonatkozó rendelkezés a Btk. 2. § (1)–(2) bekezdése szerinti elbírálás fogalmába tartozik. Megváltozása ekként alapot ad – enyhébb elbírálás címén – a módosító törvény alkalmazására. A kúriai iránymutatásnak megfelelően így, eltérően a bírói gyakorlatban is megjelenő, más dogmatikai állásponttól,⁵⁰ a feltételes szabadságról szóló rendelkezés nem kizárólag olyan végrehajtási kérdés, mely kívül esik a büntetés-kiszabáson. E jogi

állásponttal szemben jogtudományi és dogmatikai érvek felhozhatók ugyan, de álláspontom szerint a Kúria helyes jogi álláspontra helyezkedett, melyet a jogegység érdekében az iránymutatással ellentétes, kötelező erejű norma meghozataláig követendőnek tartok.⁵¹ A vélemény csak rendelkező részt tartalmaz, deklarációt, indokolást hozzá nem fűztek, mely meggyőző erejét nyilván csökkenti, de deklaráció mögötti tartalom helytálló, mert a feltételes szabadságra vonatkozó szabályok enyhülése hosszabb tartamú büntetésnél akár évekkel rövidebb szabadságvesztés letöltéséhez vezethet. Korábban más volt a felsőbírósági álláspont, egy eseti döntésben⁵² a bíróság azt fejtette ki, hogy a feltételes szabadságra bocsátás a cselekmény elbírálásán kívül eső, a szabadságvesztés végrehajtása során alkalmazható lehetőség, önmagában ezért a kedvezménytel kapcsolatos normák enyhülése nem eredményezheti az új törvény alkalmazását.⁵³

Megjegyzendő, hogy már a Btk. hatályba lépése előtt is született olyan határozat, mely nagy hangsúlyt helyezett az időbeli hatály vizsgálatokor a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezéseknek.⁵⁴

E körben utalni kell viszont arra, miként a Kúria is rámutatott, hogy a feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó kedvezőbb elbírálási lehetőség a Btk. 2. § szempontjából csak akkor vehető figyelembe, ha minden más rendelkezés terheltre kiható következménye az elkövetéskori és az elbíráláskori törvényben azonos.⁵⁵ A Kúria kifejtette azt is, hogy a feltételes szabadságra vonatkozó kedvezőbb rendelkezések ellenére sem állapítható meg az enyhébb elbírálás lehetősége, ha a vád tárgyát képező bűncselekmény az új törvény szerint 1 rendbeli helyett többrendbelinek minősülne és a bűncselekményre előírt különös részi büntetési tétel három évről öt évre szigorodik.⁵⁶

Az alkalmazandó büntetőtörvény megválasztásakor a már említettek szerint még számos általános részi rendelkezés lehet releváns, így az alkalmatlan kísérletnél az elkövető már nem felel a maradék-bűncselekményért (Btk. 10. §), ami enyhülést jelent. A büntethetőségi korhatár leszállítása egyes súlyos, erőszakos bűncselekményeknél a Btk. 16. §-ában egyértelmű súlyosítja a törvényt. Enyhébb elbírálást eredményezhetnek azonban a jogos védelemnek a kedvezőbb szabályai (Btk. 22. §). A felhozottak mellett még számos más általános részi rendelkezés képezheti a vizsgálódás tárgyát, melyre a tanulmány, terjedelmi okok miatt sem térhet ki, csak az ítékezésben leggyakrabban problémákat felvető eljárási helyzeteket elemzi.

⁵¹ Debreceni Ítéltábla Bf.II.871/2013/8.

⁵² BH 2006.173.

⁵³ ELEK – HÁGER: *i. m.* 4.

⁵⁴ BH 2003.223.

⁵⁵ Legf. Bír. Bfv.III.96/2014/5.

⁵⁶ BH 2015.1.

⁴⁹ BUSCH: *i. m.* 4.

⁵⁰ Lásd pl. Nyíregyházi Törvényszék 2.B.876/2012/19.

6. Zárszavak

A Btk. hatálybalépése óta viszonylag rövidebb idő telt el, a bírói gyakorlat azonban elsősorban a Kúria iránymutatásainak megfelelően egyre egységesebben foglal állást a fontos jogkérdésben. Megítélésem szerint azonban indokolt lett volna a büntető törvényben, vagy külön hatályba léptető rendelkezésben a bírói gyakorlat által kialakított vizsgálati folyamat legfontosabb, követhető lépéseit rögzíteni. Már történt rá utalás Frank nyomán, hogy a jogalkotó minden élethelyzetet és jogi szituációt nem szabályozhat, azonban a vizsgált probléma, jogkérdés olyan szerzteágazó és összetett, mely jogalkotói választ, de legalább kötelező kúriai iránymu-

tatást, azaz jogegységi döntést igényelne. Az is nehezíti a jogalkalmazó döntését, hogy a már kifejtettek szerint a jogalkotói szigorítási szándék ellenére az új törvény több részben is enyhébb elbírálást eredményezhet. Az eltérő döntések, eltérő gyakorlat kialakulásának elkerülése érdekében ezért fontos lenne a bíróságok számára kötelező norma meghozatala, melyet úgy gondolom, hogy megkíván a törvény előtti egyenlőség és a fegyveregyenlőség elve is. Az időbeli hatály ugyanis olyan fontos jogintézmény, melynek helyes alkalmazása meghatározó nemzetközi jogi és európai standard, emellett garanciális, alkotmányos kötelezettség, melynek a jogalkalmazó csak úgy tehet megfelelően eleget, ha a törvényi szabályozás, avagy kötelező norma egyértelmű, félreértésre, eltérő jogértelmezéseknek lehetőségét nem teremtő iránymutatást ad. ■

BTK. FORDÍTÓKULCS Oda-Vissza

SZERKESZTŐK: Czine Ágnes, Fiedler Laura

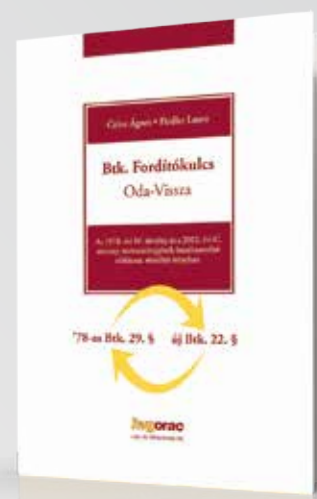
Ez a kiadvány a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény ('78-as Btk.) és a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (új Btk.) összehasonlítását tűzi ki céljául, annak érdekében, hogy az Olvasó számára könnyebbé tegye az új Btk. rendelkezéseinek megismerését és az alkalmazásukra történő felkészülést.

A könyv első felében az összehasonlítás megkönnyítése érdekében a bal oldali hasáb az új Btk. szövegét tartalmazza annak eredeti sorrendjében, a jobb oldali hasábban pedig a '78-as Btk. rendelkezései találhatók az új Btk. szabályainak megfelelő rendben. Így az Olvasónak nem kell keresnie, hogy az új Btk. egyik szabályának a '78-as Btk. melyik rendelkezése felel meg. A könyv második felében található feldolgozás pedig a '78-as Btk. eredeti törvényi sorrendjét követi és ahhoz rendeli az új Btk. szabályait.

Az összehasonlítás nem csak az egyes szakaszok párosításával, **hanem minden esetben a bekezdések szintjén**, az egymásnak megfeleltethető bekezdések (sőt, adott esetben az egyes bekezdéseken belüli alpontok) egymás mellé rendezésével történik. Az új Btk. azon rendelkezései, melyek a korábbi kódexhez képest újdonságként jelennek meg, az összehasonlítás mindkét irányában **külön jelölést** kaptak, egyértelműen felhívva a figyelmet a '78-as Btk.-ban nem szereplő új szabályokra. A kiadvány így könnyen kezelhetően, áttekinthetően és felhasználóbarát módon segít a két kódex összevetésében, legyen az Olvasó célja akár az egyezőségek, akár az újdonságok megismerése.

A Fordítókulcs különös jelentőségét azok az esetek adják majd, amikor a bűncselekményt a '78-as Btk. hatálya alatt követték el, de a bíróság 2013. július 1-je után bírálja el, és az új Btk. enyhébb szabályt tartalmaz, tehát az utóbbi törvénykönyvet kell alkalmaznia.

A kézirat lezárásának dátuma 2013. szeptember 1-je, így a kiadvány az új Btk.-nak mind a kihirdetés és a hatálybalépés között elfogadott, mind a 2013. augusztus 1-jén hatályba lépett módosításait tartalmazó szövegváltozatát tartalmazza!

Ára: 6990 Ft

WEBES VÁSÁRLÁS
-5%